

Βρυξέλλες, 22.5.2018
COM(2018) 267 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Νέα ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό

{SWD(2018) 167 final}

1. Εισαγωγή

Κατά την 60ή επέτειο της υπογραφής των Συνθηκών της Ρώμης, οι ηγέτες των 27 κρατών μελών και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ εξέφρασαν τη φιλοδοξία τους για μια Ένωση όπου οι πολίτες θα έχουν νέες ευκαιρίες για πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη και οικονομική μεγέθυνση. [...] μια Ένωση που θα διατηρεί την πολιτιστική μας κληρονομιά και θα προωθεί την πολιτιστική πολυμορφία¹. Η φιλοδοξία αυτή επιβεβαιώθηκε στη σύνοδο των ηγετών που πραγματοποιήθηκε στο Γκέτεμποργκ τον Νοέμβριο του 2017 καθώς και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2017², το οποίο τόνισε μεταξύ άλλων ότι το Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018³ αποτελεί καίρια ευκαιρία για να αυξηθεί η ενημέρωση όσον αφορά την κοινωνική και οικονομική σημασία του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στην ανακοίνωσή της σχετικά με την ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού⁴, η Επιτροπή δήλωσε ότι είναι προς το κοινό συμφέρον όλων των κρατών μελών να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό της εκπαίδευσης και του πολιτισμού ως κινητήριων δυνάμεων για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, καθώς και ως μέσων για να βιώσουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα σε όλη της την πολυμορφία.

Η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και οι δυναμικοί πολιτιστικοί και δημιουργικοί τομείς της Ευρώπης ισχυροποιούν την ευρωπαϊκή ταυτότητα, δημιουργώντας το αίσθημα του ανήκειν. Ο πολιτισμός προάγει την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, τις κοινές αξίες, την ένταξη και τον διαπολιτισμικό διάλογο τόσο εντός της Ευρώπης όσο και σε ολόκληρη την υφήλιο. Φέρνει κοντά τους ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων των νεοαφιχθέντων προσφύγων και άλλων μεταναστών, και τους βοηθά να νιώσουν ότι ανήκουν σε μια κοινότητα. Οι κλάδοι του πολιτισμού και της δημιουργίας έχουν επίσης τη δύναμη να επιφέρουν βελτιώσεις στη ζωή των πολιτών, να μεταμορφώνουν κοινότητες, να δημιουργούν ανάπτυξη και απασχόληση, καθώς και να προκαλούν δευτερογενείς επιδράσεις σε άλλους τομείς της οικονομίας.

Η νέα ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό (η νέα ατζέντα) ανταποκρίνεται στην έκκληση των Ευρωπαίων ηγετών να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες, μέσω του πολιτισμού και της εκπαίδευσης, ώστε να διαμορφωθούν συνεκτικές κοινωνίες και να δημιουργηθεί ένα όραμα μιας ελκυστικής Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵. Σκοπός της ατζέντας είναι να αξιοποιηθεί το πλήρες δυναμικό του πολιτισμού για την οικοδόμηση μιας πιο δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς Ένωσης, με τη στήριξη της καινοτομίας, της δημιουργικότητας και της βιώσιμης απασχόλησης και ανάπτυξης.

¹ Διακήρυξη της Ρώμης, Μάρτιος 2017

² Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Δεκέμβριος 2017

³ https://europa.eu/cultural-heritage/european-year-cultural-heritage_el

⁴ COM(2017) 673

⁵ Δήλωση της Μπρατισλάβας, Σεπτέμβριος 2016

2. Οι προκλήσεις και η φιλοδοξία

Η Ευρώπη, εξερχόμενη από μια σοβαρή χρηματοπιστωτική κρίση, βρίσκεται αντιμέτωπη με αυξανόμενες κοινωνικές ανισότητες, διαφορετικούς πληθυσμούς, λαϊκισμό, ριζοσπαστικοποίηση και τρομοκρατικές απειλές. Οι νέες τεχνολογίες και η ψηφιακή επικοινωνία μεταμορφώνουν τις κοινωνίες, αλλάζοντας τον τρόπο ζωής, τα καταναλωτικά πρότυπα και τις σχέσεις ισχύος στις αλυσίδες οικονομικής αξίας. Σ' αυτό το μεταβαλλόμενο τοπίο, ο ρόλος του πολιτισμού είναι σημαντικότερος από ποτέ. Το 53% των συμμετεχόντων σε έρευνα του Ευρωβαρόμετρου που διενεργήθηκε το 2017 θεωρεί ότι τα κράτη μέλη είναι κοντά όσον αφορά τις κοινές αξίες, ενώ το 40% πιστεύει ότι είναι απομακρυσμένα. Ο πολιτισμός μπορεί να συμβάλει στη γεφύρωση αυτού του χάσματος, καθώς κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ των παραγόντων που είναι πιθανότερο να δημιουργήσουν το αίσθημα του ανήκειν σε μια κοινότητα⁶. Ωστόσο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, περισσότεροι από το ένα τρίτο των Ευρωπαίων δεν συμμετέχουν καθόλου σε πολιτιστικές δραστηριότητες⁷. Συνεπώς, είναι σαφής η σκοπιμότητα του να αυξηθεί η πολιτιστική συμμετοχή και να έρθουν κοντά οι Ευρωπαίοι ώστε να κατανοήσουν τι τους ενώνει και όχι τι τους χωρίζει. Ωστόσο, ο κατακερματισμός της αγοράς, η ανεπαρκής πρόσβαση σε χρηματοδότηση και οι αβέβαιοι συμβατικοί όροι εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την ανάπτυξη των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων και να συμπιέζουν τα έσοδα των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται σ' αυτούς.

Η νέα ατζέντα, υποστηριζόμενη από κατάλληλη χρηματοδότηση, θα αξιοποιήσει τις συνέργειες μεταξύ του πολιτισμού και της εκπαίδευσης και θα ενισχύσει τους δεσμούς μεταξύ του πολιτισμού και άλλων τομέων πολιτικής. Θα βοηθήσει επίσης τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς να αντεπεξέλθουν στις προκλήσεις και να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που προσφέρει η στροφή στην ψηφιακή εποχή.

3. Νομική βάση και πρώτα βήματα

Η νομική βάση για την ανάληψη δράσης στον τομέα του πολιτισμού σε επίπεδο ΕΕ είναι το άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και το άρθρο 167 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁸. Τα κράτη μέλη έχουν αποκλειστική αρμοδιότητα όσον αφορά την πολιτική τους στον τομέα του πολιτισμού, ενώ ο ρόλος της ΕΕ είναι να ενθαρρύνει τη συνεργασία και να στηρίζει και να συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών. Η συνεργασία σε επίπεδο ενωσιακής πολιτικής έλαβε μεγάλη ώθηση με την ανακοίνωση της Επιτροπής του 2007, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο⁹, σχετικά με «Μια ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό σ' έναν κόσμο παγκοσμιοποίησης»¹⁰. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επίσης παράσχει στήριξη υπέρ της εν λόγω ατζέντας μέσω πολιτικών ψηφισμάτων και πιλοτικών έργων.

⁶ [Ευρωβαρόμετρο 87, άνοιξη 2017](#)

⁷ [Eurostat, Νοέμβριος 2017](#)

⁸ Τα άρθρα 173 και 208 είναι επίσης συναφή, όσον αφορά τους δημιουργικούς κλάδους και την αναπτυξιακή συνεργασία.

⁹ [2007/C 287/01](#)

¹⁰ [COM\(2007\) 242](#)

Έκτοτε, τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει εντυπωσιακό αριθμό δράσεων¹¹, αντλώντας έμπνευση από τη συνεργασία σε επίπεδο ενωσιακής πολιτικής μέσω διαδοχικών προγραμμάτων εργασιών του Συμβουλίου για τον πολιτισμό, έργων που χρηματοδοτούνται από προγράμματα της ΕΕ, καθώς και μέσω μακροπεριφερειακών στρατηγικών¹².

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει τώρα αναθέσει στην ΕΕ να καταβάλει περισσότερες προσπάθειες στον τομέα αυτόν και να *εξετάσει περαιτέρω ενδεχόμενα μέτρα*, μεταξύ άλλων για το νομικό και δημοσιονομικό πλαίσιο συνθηκών για την ανάπτυξη των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργίας, καθώς και της κινητικότητας των επαγγελματιών του πολιτιστικού τομέα².

4. Στρατηγικοί στόχοι και δράσεις

Η νέα ατζέντα έχει τρεις στρατηγικούς στόχους, με κοινωνικές, οικονομικές και εξωτερικές διαστάσεις.

4.1. Κοινωνική διάσταση – αξιοποίηση της δύναμης του πολιτισμού και της πολιτιστικής πολυμορφίας για τους σκοπούς της κοινωνικής συνοχής και της ευημερίας

- Ενίσχυση των πολιτιστικών ικανοτήτων¹³ όλων των Ευρωπαίων με τη διάθεση ποικίλων πολιτιστικών δραστηριοτήτων και την παροχή ευκαιριών για ενεργό συμμετοχή
- Ενθάρρυνση της κινητικότητας των επαγγελματιών των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων και εξάλειψη των φραγμών στην κινητικότητά τους
- Προστασία και προώθηση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς ως κοινού πόρου, με σκοπό την αύξηση της ευαισθητοποίησης των Ευρωπαίων όσον αφορά την κοινή ιστορία και τις κοινές αξίες μας και την ενίσχυση του αισθήματος της κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Η πολιτιστική συμμετοχή φέρνει τους ανθρώπους κοντά. Ο πολιτισμός είναι ιδανικό μέσο επικοινωνίας που δεν γνωρίζει γλωσσικούς φραγμούς, ενισχύει τους ανθρώπους και διευκολύνει την κοινωνική συνοχή, συμπεριλαμβανομένης της συνοχής μεταξύ προσφύγων, λοιπών μεταναστών και πληθυσμών υποδοχής. Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ατζέντας 2007, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες συμφώνησαν ως προς τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι συμμετοχικές τέχνες για την προαγωγή της κατανόησης, την ενδυνάμωση των πολιτών και την αύξηση της αυτοπεποίθησης¹⁴.

¹¹ SWD/2018/167, το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση παρέχει επισκόπηση των δράσεων της ατζέντας του 2007, λεπτομέρειες για τις δράσεις που προτείνονται στην παρούσα νέα ατζέντα και για άλλες συναφείς υπό εξέλιξη ή προγραμματισμένες δράσεις, καθώς και λεπτομέρειες για τις διαβουλεύσεις, τις στατιστικές και τις έρευνες στις οποίες στηρίχθηκε η ανάπτυξή της.

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/el/policy/cooperation/

¹³ Η «προσέγγιση των ικανοτήτων» αναπτύχθηκε από τον Amartya Sen. Η εφαρμογή της στον πολιτισμό είναι πιο πρόσφατη.

¹⁴ [Ανοιχτή μέθοδος συντονισμού \(ΑΜΣ\) \[Open Method of Coordination \(OMC\)\] και Voices of Culture, 2014, 2016 και 2017](#)

Ο πολιτισμός αποτελεί μετασχηματιστική δύναμη για την αναζωογόνηση των κοινοτήτων. Το στοιχείο αυτό αποδεικνύεται από την επιτυχή πορεία 30 ετών των Ευρωπαϊκών Πολιτιστικών Πρωτευουσών, καθώς και από τα έργα πολιτιστικών υποδομών που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία. Το Ευρωπαϊκό Έτος τονίζει την οριζόντια συμβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς στις ευρωπαϊκές κοινωνίες και οικονομίες. Υπάρχει μια νέα, ευέλικτη προσέγγιση στη διαμόρφωση του δομημένου περιβάλλοντός μας, η οποία είναι ριζωμένη στον πολιτισμό¹⁵.

Η πολιτιστική συμμετοχή βελτιώνει επίσης την υγεία και την ευημερία. Το 71% των Ευρωπαίων που συμμετείχαν πρόσφατα σε έρευνα συμφώνησε ότι το να κατοικεί κανείς κοντά σε περιοχές που σχετίζονται με την ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής¹⁶. Επίσης, έρευνες¹⁷ επιβεβαιώνουν ότι η πρόσβαση στον πολιτισμό είναι ο δεύτερος σημαντικότερος παράγοντας ψυχικής ευεξίας, του οποίου προηγείται μόνο η απουσία ασθένειας.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται κοινωνικά και οικονομικά εμπόδια στην πολιτιστική συμμετοχή, παρά τις προσπάθειες των πολιτιστικών οργανισμών να προσαρμοστούν στα μεταβαλλόμενα πρότυπα πολιτιστικής κατανάλωσης και σύνθεσης του πληθυσμού. Συνεπώς, προτείνεται η υιοθέτηση μιας νέας προσέγγισης, με κατευθυντήρια αρχή τις πολιτιστικές ικανότητες. Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης θα διατίθεται ευρύ φάσμα ποιοτικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων, θα προωθείται η παροχή ευκαιριών προς όλους για συμμετοχή και δημιουργία, και θα ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ πολιτισμού και εκπαίδευσης, κοινωνικών υποθέσεων, αστικής πολιτικής, έρευνας και καινοτομίας¹⁸.

Για να αυξηθεί η συμμετοχή, απαιτείται μεγαλύτερη κυκλοφορία των ευρωπαϊκών έργων τέχνης και των Ευρωπαίων επαγγελματιών των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργίας. Βασιζόμενη σε ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία¹⁹, η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει τις πολιτικές και να παρέχει χρηματοδότηση, αλλά τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες για την άρση διοικητικών εμποδίων, όπως είναι ο κίνδυνος διπλής φορολόγησης των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών του τομέα της τέχνης.

¹⁵ Σύμφωνα με τη δήλωση του 2018 στο Νταβός [2018 Davos Declaration on high-quality Baukultur for Europe](#)

¹⁶ [Ειδικό ευρωβαρόμετρο, 2017](#)

¹⁷ [Sacco κ.ά., 2011, The Interaction Between Culture, Health and Psychological Well-Being](#). Στοιχεία που αφορούν την υγεία και την ευημερία επίσης συλλέγονται στο πλαίσιο της ΑΜΣ 2017-18 για τη συμβολή του πολιτισμού στην κοινωνική ένταξη.

¹⁸ Έκθεση του [King's College London](#) με τίτλο «Towards cultural democracy: Promoting cultural capabilities for everyone».

¹⁹ Τρεις ΑΜΣ για την [κινητικότητα των καλλιτεχνών](#) και τη φιλοξενία, 2010, 2012, 2014.

Η Επιτροπή:

- θα στηρίξει τη διεξαγωγή έρευνας για τις πολιτιστικές αλληλεπιδράσεις με σκοπό την εκτίμηση των επιπτώσεων σε διαφορετικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της ευημερίας (2018)
- θα αναπτύξει ειδικές δράσεις για την κοινωνική ένταξη μέσω του πολιτισμού, στο πλαίσιο του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» και του προγράμματος Erasmus+²⁰, και θα εξετάσει τα κριτήρια επιλογής για το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» ώστε να παράσχει κίνητρα για τη διαχείριση έργων με βάση την ισότητα φύλων (2019)
- θα δρομολογήσει ένα έργο με τίτλο «Χώροι και πόλεις πολιτισμού και δημιουργίας» στο πλαίσιο του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη», με σκοπό την προώθηση της πολιτιστικής συμμετοχής και της κοινωνικής και αστικής αναγέννησης (2018)
- θα προτείνει ένα καθεστώς κινητικότητας για τους επαγγελματίες των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργίας στο πλαίσιο του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (2018-2019)

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

- να δεσμευθούν για την επίτευξη ουσιαστικής προόδου όσον αφορά την εξάλειψη των διοικητικών και φορολογικών εμποδίων στην κινητικότητα, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του επόμενου προγράμματος εργασιών στον πολιτιστικό τομέα

4.2. Οικονομική διάσταση – στήριξη της πολιτιστικής δημιουργικότητας στην εκπαίδευση και την καινοτομία, και για την απασχόληση και την ανάπτυξη

- Προώθηση των τεχνών, του πολιτισμού και της δημιουργικής σκέψης στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση σε όλα τα επίπεδα και στη διά βίου μάθηση
- Ενίσχυση ευνοϊκών οικοσυστημάτων για τους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργίας, μέσω της προώθησης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, της ικανότητας καινοτομίας, της δίκαιης αμοιβής συγγραφέων και δημιουργών και της διατομεακής συνεργασίας
- Προώθηση των δεξιοτήτων που απαιτούνται στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών, επιχειρηματικών, παραδοσιακών και εξειδικευμένων δεξιοτήτων

Ο πολιτισμός και η δημιουργικότητα είναι πολύτιμα στοιχεία για την οικονομία. Ο πολιτισμός συνεισφέρει άμεσα στην απασχόληση, στην ανάπτυξη και στο εξωτερικό εμπόριο. Η απασχόληση στον πολιτιστικό τομέα στην ΕΕ παρουσίασε σταθερή αύξηση μεταξύ 2011 και 2016, οπότε και ανήλθε στα 8,4 εκατομμύρια. Η ΕΕ παρουσιάζει εμπορικό πλεόνασμα ύψους 8,7 δισ. ευρώ όσον αφορά τα πολιτιστικά αγαθά²¹, και οι πολιτιστικοί και δημιουργικοί τομείς εκτιμάται ότι συμβάλλουν κατά 4,2 % στο

²⁰ ec.europa.eu/programmes/creative-europe/· ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus.

²¹ [Eurostat 2016 \(στατιστικές για τον πολιτισμό: απασχόληση, επιχειρήσεις, συμμετοχή, εμπόριο, δαπάνες\)](#)

ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της ΕΕ²². Η δημιουργικότητα αποτελεί αναγκαίο στοιχείο και για τους καινοτόμους οικονομικούς τομείς, προκειμένου να διατηρήσουν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα. Οι αστικές και αγροτικές κοινότητες στηρίζονται ολοένα και περισσότερο στον πολιτισμό για να προσελκύσουν εργοδότες, σπουδαστές και τουρίστες.

Ο πολιτισμός, οι τέχνες, η δημιουργικότητα και οι δημιουργικοί κλάδοι αλληλοεξαρτώνται. Ο συνδυασμός γνώσεων και δεξιοτήτων που αφορούν ειδικά τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς με τις αντίστοιχες γνώσεις και δεξιότητες άλλων τομέων συμβάλλει στη δημιουργία καινοτόμων λύσεων, μεταξύ άλλων στις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας, στον τουρισμό, στη μεταποίηση, στις υπηρεσίες και στον δημόσιο τομέα. Για την αξιοποίηση αυτής της μετασχηματιστικής ισχύος, η Επιτροπή προτείνει οι προσπάθειες να επικεντρωθούν σε τρία συγκεκριμένα οικοσυστήματα: στην εκπαίδευση και κατάρτιση, στις πόλεις και περιφέρειες, και στους ίδιους τους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργίας, προκειμένου να διαμορφωθούν ευνοϊκά περιβάλλοντα για καινοτομία με γνώμονα τον πολιτισμό.

Εκπαίδευση και κατάρτιση: Υπάρχει σαφής σύνδεση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και της συμμετοχής στον πολιτισμό. Η ανάληψη διατομεακής δράσης για την πολιτιστική γνώση και έκφραση –μία από τις οκτώ βασικές ικανότητες που αναγνωρίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο– θα διερευνηθεί στο πλαίσιο του αναθεωρημένου πλαισίου βασικών ικανοτήτων για τη διά βίου μάθηση²³. Υπάρχει επίσης συναίνεση όσον αφορά την ανάγκη για μεταβιβάσιμες ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες τονώνουν τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη. Η Επιτροπή έχει στηρίξει τις εργασίες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) σχετικά με τον τρόπο διδασκαλίας, εκμάθησης και αξιολόγησης της δημιουργικής και κριτικής σκέψης²⁴, που πλέον αποτελεί την καινοτόμο πτυχή του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) του 2021. Αυτή η εστίαση στη δημιουργική και κριτική σκέψη θα πρέπει να επεκταθεί σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης, σύμφωνα και με την αλλαγή προσέγγισης στο πλαίσιο της οποίας το ακρωνύμιο STEM (Science, Technology, Engineering and Maths - φυσικές επιστήμες, τεχνολογία, μηχανική και μαθηματικά) μετατρέπεται σε STEAM, ώστε να περιλαμβάνει και τις τέχνες (Arts)²⁵.

Πόλεις και περιφέρειες: Οι πολιτιστικοί και δημιουργικοί τομείς διαθέτουν πολύ μεγάλες ικανότητες για πειραματισμό, πρόβλεψη τάσεων και αναζήτηση προτύπων κοινωνικής και οικονομικής καινοτομίας. Οι πόλεις και οι περιφέρειες είναι φυσικοί εταίροι²⁶: βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της ανάπτυξης με γνώμονα τον πολιτισμό, καθώς έχουν μεγαλύτερη τοπική αυτονομία, προσελκύουν ταλαντούχα άτομα και είναι κοντά στις ανάγκες και τις δυνατότητες των κατοίκων τους. Ο πολιτισμός και ο τουρισμός αποτελούν ισχυρές κινητήριες δυνάμεις της οικονομικής δραστηριότητας. Οι πόλεις που επενδύουν στον

²² Μελέτη της [Ernst & Young](#) με τίτλο «Measuring cultural and creative markets in the EU» (2014).

²³ Στο [εγχειρίδιο ΑΜΣ 2016](#) περιλαμβάνονται πρακτικές και συστάσεις.

²⁴ [Κέντρο του ΟΟΣΑ για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Εκπαίδευση](#)

²⁵ [COM\(2017\) 247](#)

²⁶ [Culture for Cities and Regions](#), έργο μάθησης από ομοτίμους, 2015-17.

πολιτισμό μπορούν να αποκομίσουν σημαντικά οφέλη, καθώς προσελκύουν περισσότερες θέσεις εργασίας και ανθρώπινο κεφάλαιο σε σχέση με συγκρίσιμες πόλεις, όπως καταδεικνύεται από το Παρατηρητήριο Πολιτιστικών και Δημιουργικών Πόλεων, το οποίο αναπτύχθηκε από το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Επιτροπής²⁷. Στις αγροτικές περιοχές, η αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς συμβάλλει στο αναπτυξιακό δυναμικό και στη βιωσιμότητα²⁸. Η ολοκληρωμένη διαχείριση των πολιτιστικών και φυσικών πόρων ενθαρρύνει τους ανθρώπους να ανακαλύψουν και να ασχοληθούν με τους πόρους αυτούς²⁹.

Ο σχεδιασμός είναι αναγκαίος, αλλά η καινοτομία πρέπει επίσης να διευκολύνεται μέσω διαδικασιών από τη βάση προς την κορυφή, κόμβων δημιουργικότητας³⁰ και φυτωρίων, όπου ελεύθεροι επαγγελματίες και δημιουργοί συνεργάζονται και συνδημιουργούν. Οι επιχειρηματικοί συνεργατικοί σχηματισμοί στους δημιουργικούς τομείς έχουν επίσης καταδείξει ότι μπορούν να παραγάγουν υψηλά επίπεδα απασχόλησης³¹, και ήδη περίπου το 6% του συνόλου των 1.300 περιφερειακών προτεραιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης αφορούν τον πολιτισμό³². Η περιφερειακή και ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία δημιουργεί ανάπτυξη και θέσεις εργασίας και προωθεί την Ευρώπη ως προορισμό, μεταξύ άλλων και μέσω των μακροπεριφερειακών πολιτιστικών διαδρομών³³. Είναι σκόπιμο να αξιοποιηθούν οι εμπειρίες αυτές προκειμένου να ενισχυθεί ο ρόλος του πολιτισμού για την εδαφική ανάπτυξη με βάση την καινοτομία.

Κλάδοι του πολιτισμού και της δημιουργίας. Για να μετατραπούν οι ευκαιρίες σε ανάπτυξη και απασχόληση, οι επιχειρήσεις και οι επαγγελματίες των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων χρειάζονται ευνοϊκές βασικές συνθήκες: ένα ρυθμιστικό περιβάλλον που επιβραβεύει τη δημιουργία, καλύτερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, ευκαιρίες για αναβάθμιση και διεθνοποίηση, και παροχή ειδικών δεξιοτήτων.

Για πολλούς Ευρωπαίους, και ιδιαίτερα για τους νεότερους, η απασχόληση στον πολιτιστικό τομέα αποτελεί σημαντικό σημείο εισόδου στην αγορά εργασίας (στη Λετονία, τη Ρουμανία, την Κύπρο, τη Βουλγαρία, την Πορτογαλία, την Εσθονία και την Ισπανία υψηλότερο ποσοστό ατόμων ηλικίας 15-29 ετών απασχολείται στον κλάδο του πολιτισμού απ' ό,τι στο σύνολο της οικονομίας). Ωστόσο, η επικράτηση της άτυπης, μερικής απασχόλησης βάσει του συγκεκριμένου έργου μπορεί να είναι προβληματική. Η προσαρμογή του ρυθμιστικού πλαισίου με σκοπό την παροχή κάλυψης και κοινωνικής προστασίας στους προσωρινά απασχολούμενους και ολόένα και περισσότερο μετακινούμενους εργαζομένους συνιστά σημαντική πολιτική πρόκληση. Η δίκαιη αμοιβή συγγραφέων και δημιουργών αποτελεί έναν ακόμη στόχο που εξετάζει η Επιτροπή στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά.

²⁷ [Παρατηρητήριο Πολιτιστικών και Δημιουργικών Πόλεων](#), 2017.

²⁸ ΕΔΑΑ 2016 [Factsheet on Arts and Culture in Rural Areas](#)

²⁹ Περιπτωσιολογικές μελέτες [Natura 2000](#) που συνδέουν την πολιτιστική και τη φυσική κληρονομιά.

³⁰ [European Creative Hubs network](#), 2016-18.

³¹ [European Cluster Panorama 2014](#)

³² <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/map>

³³ [Routes4U](#): Κοινό πρόγραμμα της Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις πολιτιστικές διαδρομές στις μακροπεριφέρειες.

Η πρόσβαση σε χρηματοδότηση εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση για έναν τομέα που αποτελείται ως επί το πλείστον από ΜΜΕ και μικροεπιχειρήσεις. Ο μηχανισμός εγγυήσεων πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα, ο οποίος διατίθεται στο πλαίσιο του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη», αποτελεί ένα ενθαρρυντικό πρώτο βήμα και αναμένεται να ενισχυθεί. Άλλα μέσα, όπως η συμμετοχική χρηματοδότηση (πληθοπορισμός-crowdfunding)³⁴ και η ιδιωτική χρηματοδότηση από χορηγίες, ιδρύματα και συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, θα διερευνηθούν περαιτέρω.

Οι επαγγελματίες των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων πρέπει να διαθέτουν ευρύ φάσμα ψηφιακών, παραδοσιακών, οριζόντιων και εξειδικευμένων δεξιοτήτων. Η νέα ατζέντα αξιοποιεί τις τρέχουσες εργασίες σε επίπεδο πολιτικής, ειδικότερα όσον αφορά τις δεξιότητες που αφορούν την επιχειρηματικότητα³⁵ και την πολιτιστική κληρονομιά.

Η νέα ατζέντα δίνει προτεραιότητα σε μια διατομεακή προσέγγιση όσον αφορά τη συνεργασία της ΕΕ, ενώ η ψηφιοποίηση και η συνδημιουργία συνεχίζουν να καταργούν τους καλλιτεχνικούς και οικονομικούς φραγμούς. Η εν λόγω προσέγγιση θα συμπληρωθεί με συγκεκριμένες πρωτοβουλίες στους πιο ώριμους τομείς, για την αποτελεσματικότερη στήριξη της πλούσιας πολυμορφίας της ευρωπαϊκής πολιτιστικής έκφρασης.

Η Επιτροπή:

- θα στηρίζει τη φάση επικύρωσης του έργου «Teaching, assessing and learning creative and critical thinking skills in education» του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), με σκοπό την ενσωμάτωση μιας ενότητας για τη δημιουργικότητα στο Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών 2021· και θα διερευνήσει δυνατότητες για παρόμοια έργα στην ανώτατη εκπαίδευση και κατάρτιση (2018)
- θα προωθήσει τη μουσική και τις τέχνες στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, μεταξύ άλλων και ως θέμα προτεραιότητας στο πρόγραμμα Erasmus+ (2019), και θα προαγάγει στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διεπιστημονικά προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών που θα είναι προσανατολισμένα στη δημιουργικότητα, συνδυάζοντας τις τέχνες, τις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας και τις επιχειρηματικές δεξιότητες (2018)
- θα συνεχίσει να στηρίζει τις περιφέρειες στην υλοποίηση στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης και μακροπεριφερειακών στρατηγικών που εστιάζονται στον πολιτισμό και θα προωθήσει τον βιώσιμο πολιτιστικό τουρισμό μέσω ειδικής ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους
- θα στηρίζει συμπράξεις μεταξύ επαγγελματιών και βιομηχανιών του κλάδου της δημιουργίας και ευρωπαϊκών δικτύων φυτωρίων προς όφελος της καινοτομίας με προσανατολισμό στη δημιουργικότητα, η οποία συνδυάζεται με την τέχνη και το σχέδιο και με τεχνολογία και επιστήμη αιχμής
- θα δρομολογήσει πιλοτικό έργο για την προώθηση ισχυρότερων συμπράξεων

³⁴ [Crowdfunding4Culture](#)

³⁵ Μεταξύ άλλων μέσω των ευρωπαϊκών πλαισίων επιχειρηματικότητας και ψηφιακών ικανοτήτων (EntreComp, DigComp)

μεταξύ των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων, των τοπικών αρχών, των κοινωνικών εταίρων και των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης (2018)

- θα εξετάσει το ενδεχόμενο δημιουργίας μιας κοινότητας γνώσης και καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας για την πολιτιστική κληρονομιά και τους δημιουργικούς κλάδους (2019)
- θα οργανώσει τη διεξαγωγή τακτικού διαλόγου με τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς στο πλαίσιο της ανανεωμένης στρατηγικής βιομηχανικής πολιτικής, με σκοπό τον προσδιορισμό των αναγκών πολιτικής και τη στήριξη ολοκληρωμένου πλαισίου πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ
- θα οργανώσει τη διεξαγωγή τακτικού διαλόγου με τον τομέα της μουσικής και θα υλοποιήσει την προπαρασκευαστική δράση «Music Moves Europe»
- θα ενισχύσει τον διάλογο με την ευρωπαϊκή βιομηχανία οπτικοακουστικών μέσων, μεταξύ άλλων μέσω εκδηλώσεων του ευρωπαϊκού φόρουμ κινηματογράφου (2018)
- θα στηρίξει τις προσπάθειες των κρατών μελών για τη διασφάλιση δίκαιης αμοιβής των καλλιτεχνών και δημιουργών μέσω του γενικού και του τομεακού διαλόγου, σύμφωνα με τη στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά (2019)

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

- να δεσμευτούν για τη βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών των καλλιτεχνών και των δημιουργών και για την προώθηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στον τομέα των τεχνών στο επόμενο πρόγραμμα εργασιών

4.3. Εξωτερική διάσταση – Ενίσχυση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων

- Στήριξη του πολιτισμού ως κινητήριας δύναμης για βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη
- Προώθηση του πολιτισμού και του διαπολιτισμικού διαλόγου για ειρηνικές διακοινοτικές σχέσεις
- Ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς

Με την κοινή ανακοίνωση του 2016 «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις»³⁶, θεσπίστηκε ένα πλαίσιο της ΕΕ για την πολιτιστική συνεργασία με τις χώρες εταίρους. Αυτό συμβαδίζει πλήρως με τη σύμβαση της UNESCO του 2005 για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων, στην οποία η ΕΕ και όλα τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη³⁷. Στη συνολική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας³⁸ η πολιτιστική διπλωματία ορίζεται ως νέο πεδίο κοινής εξωτερικής δράσης της ΕΕ. Στη νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη³⁹ αναγνωρίζεται ο πολιτισμός ως σημαντικό στοιχείο και παράγοντας ανάπτυξης.

³⁶ [JOIN/2016/029](#)

³⁷ <http://en.unesco.org/creativity>· η τελευταία έκθεση για την ΕΕ διατίθεται [εδώ](#).

³⁸ [Συνολική στρατηγική της ΕΕ](#)

³⁹ [Ο κόσμος μας, η αξιοπρέπειά μας, το μέλλον μας, 2017](#)

Η Επιτροπή, η ύπατη εκπρόσωπος της Ένωσης για τις εξωτερικές υποθέσεις και την πολιτική ασφαλείας («ύπατη εκπρόσωπος») και οι υπηρεσίες τους — συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ)— στηρίζουν πλήρως τις τρέχουσες εργασίες στο Συμβούλιο για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης σταδιακής προσέγγισης όσον αφορά τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις. Η δράση της ΕΕ δημιουργεί συνέργειες και προστιθέμενη αξία⁴⁰, ιδίως στο πλαίσιο του διευρυμένου ρόλου των αντιπροσωπειών της ΕΕ. Τα πολιτιστικά σημεία επαφής στις αντιπροσωπείες της ΕΕ λαμβάνουν κατάρτιση σχετικά με την πολιτιστική διάσταση της ανάπτυξης και των εξωτερικών σχέσεων, για την καλύτερη διάδοση βέλτιστων πρακτικών και την κάλυψη των αναγκών και των προσδοκιών των τοπικών εταίρων.

Η νέα ατζέντα διευκολύνει την αποτελεσματικότερη προώθηση του πολιτισμού ως φορέα ταυτότητας και συνοχής, ως μοχλού κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και ως παράγοντα που ευνοεί άμεσα τις ειρηνικές σχέσεις, μεταξύ άλλων μέσω των διαπροσωπικών επαφών που προκύπτουν από την εκπαίδευση και τα έργα για τη νεολαία, με ιδιαίτερη εστίαση στα Δυτικά Βαλκάνια και στις χώρες της διεύρυνσης⁴¹. Η Επιτροπή σχεδιάζει επίσης να αξιοποιήσει την ατζέντα για να τονίσει την πολιτιστική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης και να συμβάλει στην εφαρμογή του θεματολογίου 2030 του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Το Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018³ —με το οποίο τα Δυτικά Βαλκάνια είναι πλήρως συνδεδεμένα— αποτελεί μοναδική ευκαιρία για την ενίσχυση των πολιτιστικών δεσμών με τις χώρες εταίρους και τους τοπικούς πολιτιστικούς τομείς. Οι συμπράξεις που αναπτύσσονται στη διάρκεια του Έτους θα πρέπει να συνεχιστούν και μετέπειτα, στο πλαίσιο της πολιτιστικής συνεργασίας της ΕΕ και ενός νέου ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για την πολιτιστική κληρονομιά. Επίσης, βρίσκονται σε εξέλιξη ή πρόκειται να ξεκινήσουν έργα σε περιοχές που έχουν πληγεί από συγκρούσεις, με σκοπό την προστασία και την αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει υποστεί καταστροφές, την προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και τη βελτίωση των μέσων διαβίωσης.

Η Επιτροπή και η ύπατη εκπρόσωπος:

- θα προωθήσουν τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς στα Δυτικά Βαλκάνια μέσω ενισχυμένης στήριξης από το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» και θα εξετάσουν τη χρήση του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας για να στηρίξουν τον πολιτισμό στις χώρες της διεύρυνσης και στα Δυτικά Βαλκάνια, ιδίως κατά την εφαρμογή των σχετικών εμβληματικών πρωτοβουλιών του σχεδίου δράσης για τη στήριξη του μετασχηματισμού των Δυτικών Βαλκανίων
- θα εξετάσουν τη δρομολόγηση της τρίτης φάσης του πολιτιστικού προγράμματος της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης, και θα ενισχύσουν την κοινωνία των πολιτών στις μεσογειακές χώρες μέσω του πολιτισμού

⁴⁰ Μεταξύ άλλων μέσω της νέας [πλατφόρμας πολιτιστικής διπλωματίας της ΕΕ](#)

⁴¹ [COM\(2018\) 65](#)

- θα δρομολογήσουν προπαρασκευαστική δράση για την ίδρυση ευρωπαϊκών πολιτιστικών κέντρων στις χώρες-εταίρους
- θα ενισχύσουν τον πολιτιστικό διάλογο με την Κίνα και θα ξεκινήσουν νέο διάλογο με την Ιαπωνία
- θα εφαρμόσουν στις χώρες ΑΚΕ το πολιτιστικό πρόγραμμα του 11ου Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης για τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, συμπληρώνοντας τις δράσεις όλων των άλλων σχετικών προγραμμάτων της ΕΕ, με σκοπό τη στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας, της διαμόρφωσης ταυτότητας, της επαγγελματικής κατάρτισης, της οπτικοακουστικής συνεργασίας και της εφαρμογής της σύμβασης της UNESCO του 2005 στις εν λόγω χώρες
- θα αναπτύξουν στρατηγικές για την πολιτιστική συνεργασία σε περιφερειακό επίπεδο, ξεκινώντας από τα Δυτικά Βαλκάνια, την περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής και τη Λατινική Αμερική
- θα εντάξουν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στα καθήκοντα των αποστολών της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας, κατά περίπτωση, με βάση τις τρέχουσες αποστολές και έργα
- θα στηρίζουν τις πολιτιστικές διαδρομές του δρόμου του μεταξιού στην κεντρική Ασία, το Αφγανιστάν και το Ιράν

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

- να συνεργαστούν για την ανάπτυξη κοινών δράσεων με την Επιτροπή, την ύπατη εκπρόσωπο και τις υπηρεσίες τους, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης.

5. Οριζόντιες δράσεις

Μολονότι οι περισσότερες δράσεις της νέας ατζέντας συμβάλλουν κατά κύριο λόγο σε έναν από τους τρεις στόχους –κοινωνική διάσταση, οικονομική διάσταση και διεθνείς σχέσεις– πολλές πτυχές είναι εγκάρσιες. Δύο μεγάλοι τομείς των δράσεων πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ –πολιτιστική κληρονομιά και ψηφιακός τομέας– θα εξυπηρετήσουν και τους τρεις στόχους.

5.1. Προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς

Η έναρξη του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018 ήταν θεαματική, με τη διεξαγωγή χιλιάδων δραστηριοτήτων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η συμβολή της Επιτροπής είναι άμεση και εστιάζεται σε δέκα κύρια θέματα⁴² στο πλαίσιο τεσσάρων βασικών στόχων: στράτευση, βιωσιμότητα, προστασία και καινοτομία. Τα ανωτέρω θα οδηγήσουν σε συστάσεις, αρχές και εργαλειαθές που θα διασφαλίσουν τη θετική κληρονομιά του Έτους και θα συμβάλουν στη νέα ατζέντα.

⁴² Οι 10 [ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες](#) αποτελούν βασικά θέματα της διατομεακής δράσης πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, του παράνομου εμπορίου, των ποιοτικών αρχών αποκατάστασης, του βιώσιμου πολιτιστικού τουρισμού, των δεξιοτήτων και της καινοτομίας.

Στο τέλος του Ευρωπαϊκού Έτους, η Επιτροπή:

- θα υποβάλει **σχέδιο δράσης για την πολιτιστική κληρονομιά** και θα ζητήσει από τα κράτη μέλη να καταρτίσουν παρόμοια σχέδια σε εθνικό επίπεδο και να δώσουν συνέχεια στις 10 ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες μέσω των προγραμμάτων εργασιών του Συμβουλίου για τον πολιτισμό
- θα προτείνει να ενσωματωθούν τα αποτελέσματα του Έτους σε μελλοντικά προγράμματα της ΕΕ και στην πολιτική συνοχής
- θα στηρίζει την επιβολή του μελλοντικού κανονισμού της ΕΕ σχετικά με την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών μέσω σχεδίου δράσης για το παράνομο εμπόριο πολιτιστικών αγαθών και θα δημιουργήσει μια κοινωνική πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών της επιστήμης και της πολιτικής σχετικά με την απειλούμενη πολιτιστική κληρονομιά

5.2. Digital4Culture

Η ψηφιακή επανάσταση διευκολύνει νέες και καινοτόμες μορφές καλλιτεχνικής δημιουργίας· ευρύτερη και δημοκρατικότερη πρόσβαση στον πολιτισμό και την κληρονομιά· και νέους τρόπους πρόσβασης, κατανάλωσης και αποτίμησης του πολιτιστικού περιεχομένου. Για να ανταποκριθεί στις εξελίξεις αυτές, η Επιτροπή καταρτίζει μια νέα στρατηγική της ΕΕ Digital4Culture ώστε να αξιοποιήσει τις προτάσεις σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία, τα οπτικοακουστικά μέσα και τη μετάδοση στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μελλοντικές δράσεις εντός του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της Ένωσης.

Η Επιτροπή:

- θα δημιουργήσει δίκτυο κέντρων ικανοτήτων σε όλη την ΕΕ για τη διαφύλαξη των γνώσεων σχετικά με τα απειλούμενα μνημεία κληρονομιάς μέσω μεγάλης κλίμακας ψηφιοποίησης (2019)
- θα δημιουργήσει ηλεκτρονικό ευρετήριο ευρωπαϊκών ταινιών και θα δρομολογήσει την πρώτη εβδομάδα κινηματογράφου της ΕΕ με σκοπό οι ευρωπαϊκές ταινίες να καταστούν διαθέσιμες σε σχολεία σε όλη την Ευρώπη (2019)
- θα δημιουργήσει πανευρωπαϊκό δίκτυο ψηφιακών κόμβων δημιουργικότητας και καινοτομίας για τη στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού (2020)
- θα προτείνει τα επόμενα βήματα για την Europeana, την ψηφιακή πλατφόρμα της ΕΕ για την πολιτιστική κληρονομιά (2018)
- θα δρομολογήσει πιλοτικά προγράμματα καθοδήγησης για τους επαγγελματίες του οπτικοακουστικού τομέα –και ιδιαίτερα για τις γυναίκες– ώστε να βοηθήσει τα νέα talenta να εξελιχθούν στη σταδιοδρομία τους και να αναπτύξουν τις ικανότητές τους (2019)
- θα προωθήσει την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία της τέχνης και της τεχνολογίας με σκοπό τη βιώσιμη καινοτομία σε επίπεδο βιομηχανίας και

6. Υλοποίηση της νέας ατζέντας

Τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, ο ρόλος της ΕΕ είναι η παροχή κινήτρων και καθοδήγησης για τη δοκιμή νέων ιδεών και η παροχή στήριξης στα κράτη μέλη για την προώθηση μιας κοινής ατζέντας. Σε ορισμένους τομείς, είναι σαφής η σκοπιμότητα της ανάληψης περαιτέρω δράσης, μέσω στρατηγικών κατευθύνσεων, ενισχυμένων μεθόδων εργασίας και πιλοτικών δραστηριοτήτων.

6.1. Συνεργασία με τα κράτη μέλη

Η νέα ατζέντα θα πρέπει να εφαρμοστεί μέσω προγραμμάτων εργασίας και μεθόδων εργασίας –όπως η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού– που εγκρίνονται από τα κράτη μέλη.

Για να αυξηθεί ο αντίκτυπος, η Επιτροπή προτείνει επίσης να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην έμπρακτη υλοποίηση σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, μέσω κοινών έργων χρηματοδοτούμενων εν μέρει με μέσα της ΕΕ, και με την προσφορά μάθησης από ομοτίμους και τεχνικής βοήθειας στα κράτη μέλη, ή στις περιφερειακές και τοπικές αρχές που ορίζονται από τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να εξετάσουν τα ακόλουθα θέματα όσον αφορά την ανάληψη κοινής δράσης:

- Συμμετοχική διακυβέρνηση της κληρονομιάς, σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης
- Ποιοτικές αρχές όσον αφορά τις παρεμβάσεις και την αποκατάσταση της κληρονομιάς
- Πρόσβαση των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων σε χρηματοδότηση και σε ικανότητα καινοτομίας
- Αναβάθμιση των έργων πολιτισμού και κληρονομιάς που υποστηρίζονται από προγράμματα της ΕΕ

6.2. Διαρθρωμένος διάλογος με την κοινωνία των πολιτών

Η Επιτροπή σκοπεύει να διευρύνει τον τρέχοντα διαρθρωμένο διάλογο⁴³, πέραν των θεμάτων που εξετάζονται στο πλαίσιο της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού, με αξιοποίηση των ευκαιριών διαδικτυακής συνεργασίας και με άνοιγμα στους σχετικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται εκτός των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων, κατά περίπτωση. Θα προτείνει επίσης την ανάθεση πιο ενεργού ρόλου στην κοινωνία των πολιτών όσον αφορά την προετοιμασία των ευρωπαϊκών πολιτιστικών φόρουμ ανά διετία.

7. Προώθηση του πολιτισμού μέσω της πολιτικής και των προγραμμάτων της ΕΕ

Το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» και το διάδοχο πρόγραμμά του αναμένεται να διαδραματίσουν άμεσο ρόλο στη στήριξη της νέας ατζέντας, και η Επιτροπή θα βελτιώσει

⁴³ www.voicesofculture.eu

τις συνέργειες μεταξύ έργων και δραστηριοτήτων πολιτικής. Η στρατηγική Digital4Culture θα ενισχύσει τη συνοχή μεταξύ πολιτιστικών, ψηφιακών και οπτικοακουστικών πρωτοβουλιών. Η Επιτροπή θα στηρίζει επίσης τους κοινωνικούς, οικονομικούς και διεθνείς στόχους της νέας ατζέντας μέσω της υλοποίησης δράσεων σε άλλους τομείς πολιτικής, ενώ άλλες –υφιστάμενες και μελλοντικές– πολιτικές και παρεμβάσεις της ΕΕ θα συμπληρώσουν και θα στηρίζουν τις πολιτιστικές πολιτικές των κρατών μελών.

8. Επόμενα βήματα

Η νέα ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό αποτελεί βασικό μέρος της ανταπόκρισης της Επιτροπής στην εντολή που έλαβε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2017. Παρέχει ένα πλαίσιο για το επόμενο στάδιο της συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ με σκοπό την αντιμετώπιση των υφιστάμενων κοινωνικών προκλήσεων μέσω της μετασχηματιστικής ισχύος του πολιτισμού. Προτείνεται μια νέα προσέγγιση στο πλαίσιο ενός ολιστικού οράματος, η οποία ενθαρρύνει τις συνέργειες σε όλους τους πολιτιστικούς τομείς καθώς και με άλλους τομείς πολιτικής. Για την επιτυχή υλοποίηση της νέας ατζέντας και των δράσεων που προβλέπονται σ' αυτήν απαιτείται στενή συνεργασία και συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και των κρατών μελών, καθώς και των ενδιαφερόμενων μερών του τομέα του πολιτισμού.

Η συνεργασία σε επίπεδο πολιτικής στο πλαίσιο της νέας ατζέντας θα λάβει στήριξη το 2019 και το 2020 από το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» και από άλλα προγράμματα της ΕΕ που χρηματοδοτούν πολιτιστικά έργα, ενώ από το 2021 θα λαμβάνει στήριξη από τα διάδοχα προγράμματα του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ.